

Strategi 2025-2028

1. Innledning

Østlandssamarbeidet er et interkommunalt politisk råd for Akershus, Buskerud, Innlandet, Telemark, Vestfold og Østfold fylkeskommuner. I henhold til samarbeidsavtalens formålsparagraf skal Østlandssamarbeidet «bidra til å utvikle Østlandet som en bærekraftig og konkurransedyktig region i Europa med en regionalt balansert utvikling i landsdelen».

Som fylkeskommunenes felles verktøy er samarbeidets hovedrolle at fylkeskommunene skal kunne stå sammen og få sterkere interessepolitisk gjennomslagskraft ved å snakke med én felles stemme. I tillegg er samarbeidet en arena hvor fylkeskommunene kan dele erfaringer og lære av hverandre, og hvor fylkeskommunene kan bruke ressurser mer effektivt gjennom konkrete prosjektsamarbeid.

I strategiperioden 2025-2028 er (1) samferdsel og (2) energi, klima og miljø de to prioriterte politikkområdene for samarbeidet.

Næring, kompetanse og europapolitisk arbeid skal ikke lenger være egne innsatsområder i Østlandssamarbeidet. Samtidig vil enkeltaktiviteter, virkemidler og verktøy på disse politikkområdene kunne være aktuelle for å styrke arbeidet innenfor de to prioriterte politikkområdene. Slike prioriteringer forankres i de årlige handlingsplanene og/eller gjennom separate vedtak i representantskapet. På denne måten vil Østlandssamarbeidet være et fleksibelt verktøy for fylkeskommunene i saker hvor alle fylkeskommunene har sammenfallende interesser og der samarbeid kan gi merverdi.

Østlandssamarbeidet har også et nettverk for de fylkeskommunale ungdomsrådene i landsdelen, ØstsamUng, som omtales i kapittel 4.

Representantskapet vedtar årlige handlingsplaner og budsjett der mål og ressursbehov tydeliggjøres, jf. kap.5.

2. Samferdsel

Østlandet er hjem til halve landets befolkning. Det er nødvendig med betydelige investeringer i samferdselsinfrastrukturen i landsdelen for å bidra til bærekraftig samfunnsutvikling og grønn omstilling i Norge, og fylkeskommunene har fått et utvidet ansvar for fylkesveier med et stort vedlikeholdsetterslep. Fylkeskommunene i

landsdelen skal derfor stå sammen og snakke med felles stemme for å sikre at viktige samferdselsprosjekter prioriteres og at det blir tildelt tilstrekkelig midler til både investeringer og vedlikehold av samferdselsinfrastrukturen i landsdelen.

Fylkeskommunene vil også samarbeide for å styrke utviklingen av helhetlige og framtidsrettede mobilitetsløsninger i byer og distrikter i en krevende økonomisk situasjon.

En styrket satsing på Forsvaret i landsdelen vil også ha konsekvenser for fylkeskommunenes arbeid med infrastruktur og sivil transportberedskap i årene framover.

Prioriterte innsatsområder i strategiperioden

- Sikre bevilgninger i statsbudsjettet til prosjektene i landsdelen som er inne i ny Nasjonal transportplan (NTP), inkluderer både kortsiktig og langsiktig påvirkningsarbeid overfor regjering og Storting.
- Posisjonere landsdelen langsiktig fram mot neste NTP for at viktige samferdselsprosjekter i landsdelen skal prioriteres.
- Sikre midler til vedlikehold av fylkesveier i NTP og statsbudsjetter. Dette inkluderer en økt innsats for oppgradering og vedlikehold av broene i fylkesveinettet på Østlandet (broprogram).
- Fremme utviklingen og sikre finansiering av helhetlige mobilitetsløsninger for små og mellomstore byer og byområder.
- Være en arena for læring og erfaringsdeling mellom fylkeskommunene i arbeidet med bærekraftig kollektivtransport og framtidsrettede mobilitetsløsninger.
- Være en arena for å diskutere konsekvensene av satsingen på Forsvaret i landsdelen, og konsekvensene det har for fylkeskommunenes arbeid med infrastruktur og beredskap.
- Utrede behov og muligheter for utvikling og gjennomføring av felles prosjekter, inkludert mulighetene for ekstern prosjektfinansiering.
- Følge opp implementeringen av TEN-T-revisjonen (Trans-European Transport Network) i Norge i dialog med Samferdselsdepartementet, og arbeide for tilstrekkelig finansiering av prosjekter på norsk side, som ikke kan finansieres gjennom Connecting Europe Facility (CEF).

3. Energi, klima og miljø

Fylkeskommunene skal fremme grønn omstilling i landsdelen. For å sikre nok energi til næringsliv, industri og innbyggere er det behov for utbygging av både fornybar energiproduksjon og nettinfrastruktur. Landsdelen er på vei mot et kraftunderskudd, og

det vil være viktig å se helhetlig på energipolitikken på tvers av fylkesgrensene for å sikre nok og riktige investeringer.

Nedbygging av natur er en utfordring på Østlandet, og regjeringen har høsten 2024 lagt fram en handlingsplan i forbindelse med Meld St. 35 (2023-2024) for naturmangfold som følger opp FNs naturavtale i Norge. Dette vil ha konsekvenser for fylkeskommunenes arbeid med areal, samferdsel, klima, miljø og energi.

Det er også behov for å styrke arbeidet med langsiktig klimatilpasning i landsdelen. Klimaendringene, inkludert mer ekstremvær og hyppigere alvorlige flommer i felles nedbørsfelt, vil påføre Østlandssamfunnet store ekstrakostnader om de ikke håndteres på en god måte. Å styrke innsatsen for klimatilpasning vil være viktig fra et samfunnsikkerhetsperspektiv, og viktig for å utvikle en robust og motstandsdyktig samferdselssektor.

Prioriterte innsatsområder i strategiperioden

- Sikre at prosjekter i landsdelen prioriteres når det kommer til utbygging av nettinfrastruktur og produksjon av fornybar energi.
- Påvirke støtteordninger som ENOVA for å sikre finansiering til energiprojekter i landsdelen.
- Tilrettelegge for felles møter med energi- og nettselskaper for å fremme landsdelens felles interesser.
- Være en arena for læring og erfaringsdeling når det kommer til fylkeskommunens roller i energipolitikken, inkludert eierskapsrollen, fylkeskommunens rolle i arealpolitikken og fylkeskommunen som støttespiller for kommunene.
- Videreføre prosjektene om grønne energistasjoner for næringstransport og kartlegging av karbonrike arealer, begge finansiert av Klimasats.
- Være en arena for å drøfte konsekvensene av den nye naturmeldingen for fylkeskommunenes arbeid med grønn omstilling og fornybar energi i landsdelen.
- Være en arena for læring og erfaringsdeling i arbeidet med klimatilpasning og å utrede mulighetene for ressursbesparende samarbeid som kan styrke kommunal sektors arbeid for klimatilpasning i landsdelen.

4. ØstsamUng

Fylkeskommunene har egne ungdomsråd og legger vekt på å styrke ungdomsmedvirkningen i landsdelen gjennom ØstsamUng, et nettverk for de fylkeskommunale ungdomsrådene i Østlandssamarbeidet.

ØstsamUng har tre hovedformål:

- Være en arena hvor ungdomsrådene kan dele erfaringer, lære av hverandre og diskutere felles utfordringer og løsninger.
- Tilrettelegge for felles dialog mellom ungdomsrådene og politikerne i fylkeskommunene.
- Koordinere ungdomsrådernes deltakelse i europeiske nettverk hvor alle ungdomsrådene kan delta.

Ungdomsrådene styrer ØstsamUng gjennom et arbeidsutvalg. I tillegg er arbeidet understøttet av en administrativ faggruppe for ungdomsrådernes koordinatører.

5. Organisering

Representantskapet er Østlandssamarbeidets øverste politiske organ. Hver fylkeskommune har to medlemmer i representantskapet, fylkesordfører/fylkesrådsleder og ett medlem fra den politiske opposisjonen.

Representantskapet vedtar Østlandssamarbeidets strategi og årlige handlingsplaner og budsjetter som operasjonaliserer strategien. Nye initiativer som iverksettes utover vedtatt handlingsplan skal forankres i representantskapet. Ved behov kan representantskapet opprette andre politiske organer for å følge opp prioriterte politikkområder og aktuelle saker.

Arbeidet i representantskapet er understøttet av et administrasjonsutvalg med fylkeskommunenes øverste administrative ledere. Administrasjonsutvalget oppretter andre administrative organer ved behov.

Samarbeidet har et eget sekretariat. Sekretariatets rolle er å forberede og følge opp møter i Østlandssamarbeidets organer, og tilrettelegge for at fylkeskommunene kan få interessepolitisk gjennomslagskraft, ha arenaer for læring og erfaringsutveksling, og kan utvikle ressursbesparende initiativ.

